Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра історії та культури української мови

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан
_____ проф. Бунчук Б. І.
12 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
Українська етимологія у шкільному курсі з української мови
(назва навчальної дисципліни)
вибіркова
(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Українська мова та література
(назва програми)

Спеціальність 014.01 Середня освіта (українська мова та література)
(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий магістерський
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Філологічний факультет
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни „Українська етимологія у шкільному курсі з української мови" складена відповідно до освітньо-професійної програми Українська мова та література, 014.01 Середня освіта (українська мова та література), 01 Освіта, що затверджена Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 10 від 28 червня 2024 р.).

Розробник: к. філол. н., асист. Галина АРТЕМЕНКО
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)
Викладач: к. філол. н., асист. Галина АРТЕМЕНКО
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП,
Затверджено на засіданні кафедри історії та культури української мови
Протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

Завідувач кафедри історії
та культури української мови _____ Наталія КОЛЕСНИК

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

Голова методичної ради
філологічного факультету _____ Алла АНТОФІЙЧУК

©Артеменко Г.С., 2024

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна „Українська етимологія в шкільному курсі з української мови" присвячена одному з найцікавіших розділів лінгвістики, який знайомить студентів із лабораторією етимологічних досліджень, дає фактичну та методичну основу для оволодіння елементами порівняльно-історичного аналізу, сприяє розвитку лінгвістичного світогляду студентів і готує їх до майбутньої роботи в школі.

Мета курсу – познайомити студентів з відомостями про принципи та методи етимологічного дослідження, етимологічними словниками, етимологічним аналізом слів різного типу, а також з етимологією основних груп лексики української мови; підготувати майбутніх учителів до використання етимології у шкільному курсі української мови та в позакласній роботі в школі.

Завдання курсу – ознайомитися з основними теоретичними питаннями програми спецкурсу, навчитися робити етимологічний аналіз та уміння використовувати етимологічні відомості в різноманітних видах шкільної та позашкільної роботи.

Пререквізити: технології викладання української мови та літератури у ЗЗСО, форми й методи роботи з філологічно обдарованими учнями в ЗЗСО.

Результати навчання. Навчальна дисципліна «Українська етимологія у шкільному курсі з української мови» спрямована на забезпечення та засвоєння таких ***загальних і спеціальних компетентностей*:**

Загальні:

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність до проведення досліджень в освітній сфері, пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові:

ФК 2. Здатність інтегрувати теоретичні та практичні знання для здійснення наукового аналізу і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 11. Здатність виявляти розуміння ролі лінгвістики у формуванні сучасної наукової картини світу; чітке уявлення про походження мови, принципи і механізми її функціонування й розвитку; усвідомлення значення мови в житті соціуму; уміння розвивати в учнів необхідні лінгвістичні компетенції.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких *програмних результатів навчання*:

ПРН 12. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалові, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 13. Знати теоретичні положення мовознавства та ступінь їх висвітлення в шкільному курсі української мови, історичні надбання та новітні досягнення лінгвістичної науки та вміти їх критично осмислювати й інтерпретувати; розуміти важливість мови в організації життєдіяльності як суспільства загалом, так і мікроспільноти, зокрема шкільного колективу.

ПРН 16 Демонструвати знання з обраної філологічної спеціалізації, вміння збирати, систематизувати та інтерпретувати мовні й літературні явища, обирати оптимальні дослідницькі прийоми й методи для їх аналізу.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1-й	2-й	3	90	10	12			68		залік
Заочна	1-й	2-й	3	90	4	4			82		залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні питання етимології												
Тема 1.1. Етимологія як розділ мовознавства. Основні терміни. З історії етимології.	7	2				5	7	1				6
Тема 1.2. Основні принципи етимологічного дослідження. Труднощі, з якими стикаються етимологи.	7	2				5	7	1				6
Тема 1.3. Етимологія запозичених слів. Етимологічні словники української та інших слов'янських мов.	10	2	2			6	10	1				9

Тема 1.4. Значення етимологічних досліджень для різних галузей знань. Стилістичні можливості етимології.	7	2				5	7	1				6
Тема 1.5. Етимологічний аналіз, його суть і місце серед інших видів мовного аналізу у вищій та середній школах. Етимологія на уроках та в позакласній роботі в школі.	11	2	2			7	11		1			10
Разом за змістовим модулем 1	***42***	***10***	***4***			***28***	***42***	***4***	***1***			***37***
Змістовий модуль 2. Етимологія основних груп лексики української мови												
Тема 2.1. Етимологія топонімічних назв. Походження імен та прізвищ.	12		2			10	12		1			11
Тема 2.2. Етимологія назв тварин, рослин, кольорів	12		2			10	12		1			11
Тема 2.3. Етимологія найменувань житла, **страв, одягу і взуття.**	12		2			10	12					12
Тема 2.4. Етимологія термінів. Етимологія слів, пов'язаних зі школою. Етимологія фразеологізмів.	12		2			10	12		1			11
Разом за змістовим модулем 2	***48***		***8***			***40***	***48***		***3***			***45***
Усього годин	**90**	**10**	**12**			**68**	**90**	**4**	**4**			**82**

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	**Етимологія як розділ мовознавства. Основні терміни. З історії етимології.** *ПЛАН* Етимологія як розділ мовознавства, предмет її вивчення. Основна література з курсу. Порівняльно-історичний метод як основа етимологічних досліджень.

	Поняття про внутрішню форму слова. Деетимологізація слів, її причини. Поняття про народну етимологію. Спроби етимологізування в давній Греції та давньому Римі. Середні віки як період занепаду в науці. Виникнення порівняльно-історичного методу в мовознавстві як поворотний момент в історії етимології. Формування етимології як науки. Досягнення української етимології. Основні наукові центри з вивчення етимології.
1.2	**Основні принципи етимологічного дослідження. Труднощі, з якими стикаються етимологи.** *ПЛАН* Основні принципи і прийоми (фонетичний, словотвірний, семантичний та ін.) етимологічного дослідження. Порівняльно-історичний метод як основа етимологічного дослідження. Основні принципи етимологічного дослідження: а) фонетичний принцип; б) словотвірний (морфологічний) принцип; в) семантичний принцип; г) речовий принцип; ґ) географічний (просторовий) принцип; д) генетичний (генеалогічний) принцип. Труднощі, з якими стикаються етимологи: історичні зміни в структурі слова, нерегулярні фонетичні зміни тощо. Незвичайні етимології. Етимологічні міфи.
1.3	**Етимологія запозичених слів. Етимологічні словники української та інших слов'янських мов.** *ПЛАН* Етимологічні проблеми, пов'язані із запозиченнями (запозичені слова та слова іншомовного походження; мова-посередник; калькування, фонетична адаптація іншомовних слів). Загальна характеристика запозичень в українській мові. Типи етимологічних словників. „Етимологічний словник української мови" в 7-ти томах. Інші етимологічні словники української мови, їх використання у школі та вищих навчальних закладах. Етимологічні словники праслов'янської мови, а також російської, польської та інших слов'янських мов.
1.4	**Значення етимологічних досліджень для різних галузей знань. Стилістичні можливості етимології.** *ПЛАН* Етимологія як основа формування нових теоретичних ідей. Етимологічні дані як спосіб уточнення наявних теоретичних ідей. Етимологічні дані як база для утворення нових теоретичних ідей. Етимологія в художній літературі.

	Використання внутрішньої форми з метою глибше заглянути в значення слова і для створення образу. Використання деетимологізації, підкреслення непрозорості слова. Використання народної етимології: а) для створення комічних ситуацій; б) для характеристики персонажа тощо. Незвичайна внутрішня форма оказіоналізмів та її використання у художніх творах.
1.5	**Етимологічний аналіз, його суть і місце серед інших видів мовного аналізу у вищій та середній школах. Етимологія на уроках та в позакласній роботі в школі.** *ПЛАН* Лінгвістичний аналіз у вищому навчальному закладі та в школі, доцільність його використання. Етимологічний аналіз, його суть і місце серед інших видів мовного аналізу. Відношення етимологічного аналізу до морфемного та словотвірного. Порядок етимологічного аналізу, зразки аналізу. Елементи етимології у шкільних підручниках. Частковий етимологічний аналіз як спосіб навчання грамотності важких слів та як активізувальний засіб розвитку зв'язного мовлення. Етимологія в позакласній роботі в школі та вищому навчальному закладі. Ентомологічний словник. Науково-популярна література з мовознавства як довідкова література для позакласної роботи в школі.

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.3	Етимологія запозичених слів. Етимологічні словники української та інших слов'янських мов. *Вид роботи: усні відповіді, письмові відповіді.* Етимологія запозичень з різних мов: 1) з грецької мови; 2) з латинської мови; 3) з англійської мови; 4) з німецької мови; 5) з французької мови; 6) з італійської мови; 7) зі старослов'янської мови;

	8) з польської мови; 9) з чеської мови; 10) з тюркських мов; 11) з єврейської мови; 12) з румунської мови; 13) з угорської мови.
1.5	Етимологічний аналіз, його суть і місце серед інших видів мовного аналізу у вищій та середній школах. Етимологія на уроках та в позакласній роботі в школі. *Вид роботи: усні відповіді,письмові відповіді, робота зі словниками* Етимологічний аналіз слів української мови. Елементи етимології у шкільних підручниках. Етимологія в позакласній роботі в школі та вищому навчальному закладі. Науково-популярна література з мовознавства як довідкова література для позакласної роботи в школі.
2.1	Етимологія топонімічних назв. Походження імен та прізвищ. *Вид роботи: усні відповіді, презентація* Походження назв *Україна, Малоросія, Русь*. Походження назв обласних центрів України. Етимологія найпоширеніших топонімічних назв Буковини, Покуття та інших територій Коротко з історії надання імен. Візантійські християнські імена: а) латинського походження; б) грецького походження; в) давньоєврейського походження. Давньоруські імена, або імена слов'янського походження. Імена, запозичені з інших мов, та нові імена. Коротко з історії виникнення прізвищ. Відіменні прізвища. Прізвища від назв місця проживання чи походження. Прізвища, утворені за соціальною приналежністю або від назви постійного заняття. Прізвища, дані за індивідуальною ознакою (фізичні, психічні та інші властивості) першого носія прізвища. Інші шляхи виникнення прізвищ.
2.2	Етимологія назв тварин, рослин, кольорів *Вид роботи: усні відповіді, презентація* Походження найменувань диких та свійських тварин, птахів, риб, комах і плазунів. Етимологія назв польових, городніх та садових рослин. Етимологія назв лікарських рослин, квітів. Етимологія невмотивованих кольороназв, успадкованих від праіндоєвропейської лексичної системи. Походження умотивованих

	назв, утворених від лексем, що наявні в системі сучасної української мови. Етимологія кольороназв, які прийшли в українську мову з інших мов чи утворені на основі іншомовних елементів. Етимологія назв пір року, місяців, днів тижня та інших назв, пов'язаних із часом.
2.3	Етимологія найменувань житла, страв, одягу і взуття. *Вид роботи: усні відповіді, презентація.* Етимологія загальних назв житла, елементів житла. Етимологія узагальнених назв їжі, назв перших, других страв, напоїв, десертів, приправ та соусів. Етимологія назв предметів побуту, пов'язаних з їжею. Етимологія загальних назв одягу, назв верхнього, спіднього та поясного одягу. Етимологія назв тканин, головних уборів, взуття. Етимологія слів, пов'язаних з манерою одягатися. Етимологія назв прикрас.
2.4	Етимологія термінів. Етимологія слів, пов'язаних зі школою. Етимологія фразеологізмів. *Вид роботи: усні відповіді, презентація* Етимологія термінів мистецтва (музика, танці). Етимологія літературознавчих термінів. Етимологія театральних термінів. Етимологія термінів образотворчого мистецтва. Загальна характеристика формування військової термінології. Походження загальної військової термінології. Етимологія найменувань зброї. Походження назв військових чинів. Етимологія назв навчальних закладів. Етимологія назв школярського приладдя. Етимологія назв шкільних навчальних предметів. Фразеологізми народного походження. Фразеологізми античного походження. Біблійні фразеологізми. Крилаті вислови з творів письменників і видатних політичних діячів та історичних осіб в українській мові.

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Зміст завдань
1.1	Порівняти внутрішню форму 10 українських слів та їх відповідників у інших слов'янських мовах.
1.2	Знайти та прокоментувати 10 прикладів історичних змін в структурі слова.
1.3	Проаналізувати етимологію 20 запозичень з однієї із вказаних у переліку мов.

1.4	Знайти 5 прикладів використання етимології в художній літературі (народної етимології).
1.5	Виконання етимологічного аналізу 10 слів української мови. Аналіз елементів етимології в обраному підручнику з української мови.
2.1.	Підготовка та захист презентації про етимологію однієї із запропонованих тематичних груп лексики.
2.2	Підготовка та захист презентації про етимологію однієї із запропонованих тематичних груп лексики.
2.3	Підготовка та захист презентації про етимологію однієї із запропонованих тематичних груп лексики.
2.4	Підготовка та захист презентації про етимологію однієї із запропонованих тематичних груп лексики (фразеологізмів)

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, спостереження, ілюстрацію, демонстрацію.

Залежно від типу пізнавальної діяльності, застосовуємо методи: інформаційно-рецептивний (розвиток уваги), репродуктивний (закріплення знань, формування умінь та навичок, розвиток пам'яті, мовлення), проблемний (розвиваємо логічне мислення, формуємо інтерес до навчальної роботи), евристичний (формуємо вміння самостійно здобувати знання, сприяємо розвиткові логічного мислення, виховуємо інтерес до науково-пошукової діяльності), дослідний (розвиток здібності до творчої діяльності).

Система контролю та оцінювання

З методів контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності використовуємо такі:

методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, усний залік;

методи письмового контролю: контрольна письмова роботи, тести, написання рефератів; написання сценаріїв позакласних заходів;

методи самоконтролю: самостійний пошук етимології слів, уміння самостійно оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрями власного навчального процесу, самоаналіз тощо.

Розподіл балів

Змістовий модуль 1 (35 балів)					Змістовий модуль 2 (25 балів)				Підсумковий контроль (залік)	Сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4		

5	5	5	5	20	5	5	5	5	40	100

Критерії оцінювання окремих видів робіт з навчальної дисципліни

Усні відповіді:
Відмінно – озвучено правильні, вичерпні відповіді на всі питання.
Добре – *в*ідповіді на всі питання загалом правильні, трапляються часткові огріхи, неточності, які засвідчують прогалини у теоретичних та практичних знаннях студента.
Задовільно – відповідь засвідчує достатній рівень знань студента. Більшу частину роботи виконано з помилками.
Незадовільно - не виконано більше половини завдань, у роботі наявні помилки, які засвідчують відсутність достатнього рівня знань з відповідної теми.

Письмові відповіді (самостійні, контрольні роботи):
Відмінно – подано правильні, вичерпні відповіді на всі питання.
Добре – відповіді на всі питання загалом правильні, трапляються часткові огріхи, неточності, які засвідчують прогалини у теоретичних та практичних знаннях студента.
Задовільно – відповідь засвідчує достатній рівень знань студента. Більшу частину роботи виконано з помилками.
Незадовільно - не виконано більше половини завдань, у роботі наявні помилки, які засвідчують відсутність достатнього рівня знань з відповідної теми.

Виконання презентації
Відмінно – зміст презентації добре підібрано, тема роботи повністю висвітлена, структура презентації логічна, тексти написано грамотно, візуальне оформлення відповідає змістовому наповненню, гармонійне.
Добре – зміст презентації непогано підібраний, але неповний; зрозуміла загальна структура презентації, але не зовсім зрозумілий порядок; загалом тексти написано грамотно, візуальне оформлення переважно вдале.
Задовільно – Зміст презентації лише частково розкриває тему роботи, логічність структури презентації порушена, у текстах трапляється багато помилок, візуальне оформлення перешкоджає належному сприйманню змісту презентації.
Незадовільно - зміст презентації зовсім не відповідає темі роботи, структура презентації нелогічна, тексти містять велику кількість помилок, візуальне оформлення невдале або відсутнє загалом.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

31-40 – студент виявив всебічні, систематичні і глибокі знання, володіння програмовим матеріалом курсу, уміння безпомилково визначити етимологію слова, пояснити процеси, що в ньому відбуваються.

21-30 - студент засвоїв навчально-програмовий матеріал у достатньому обсязі, загалом правильно виконав передбачені програмою завдання, засвідчив систематичний характер знань із дисципліни, але при конкретному аналізі допускає окремі похибки і неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і свідчать про розуміння студентом теоретичного і практичного матеріалу.

11-20 – студент виявив знання основного навчального матеріалу, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, однак не зовсім точно трактує поняття і терміни, допускає неточності в практичному аналізі тексту; загалом володіє мінімальними знаннями, які дозволяють у майбутньому виконувати свої фахові функції.

0-10 – студент допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не володіє науковою термінологією, не зовсім розуміє значення конкретних теоретичних і практичних питань.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС
Шкала оцінювання ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Зараховано	A	відмінно
80-89		B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69		D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Етимологія як розділ мовознавства, предмет її дослідження.
2. Порівняльно-історичний метод як основа етимологічних досліджень.
3. Історичні зміни у семантичній структурі слова.
4. Історичні зміни у морфемній будові слова.
5. Основні терміни етимологічної науки: „внутрішня форма слова", „деетимологізація", „народна етимологія".
6. З історії етимології.
7. Основні принципи і прийоми етимологічного дослідження.

8. Фонетичний принцип етимологічного дослідження.

9. Словотвірний принцип етимологічного дослідження.

10. Семантичний принцип етимологічного дослідження.

11. Нерегулярні фонетичні зміни як труднощі, з якими стикаються етимологи.

12. Труднощі в етимології запозичених слів.

13. Етимологія запозичень з польської мови.

14. Етимологія запозичень з англійської мови.

15. Етимологія запозичень з німецької мови.

16. Етимологія запозичень із французької мови.

17. Етимологічні словники української та інших слов'янських мов, їх використання у школі та вищому навчальному закладі.

18. Етимологічний аналіз, його суть і місце серед інших видів мовного аналізу у вищому навчальному закладі та в школі.

19. Етимологія як основа формування нових теоретичних ідей.

20. Етимологія у позакласній роботі в школі та вищому навчальному закладі.

21. Стилістичні можливості етимології.

22. Пояснити етимологію назв *Україна*, *Малоросія*, *Русь*.

23. Пояснити етимологію назв обласних центрів України.

24. Пояснити етимологію топонімічних назв Вашого регіону (Буковини, Покуття, Поділля).

25. Основні відомості з етимології імен.

26. Основні відомості з етимології прізвищ.

27. Основні відомості з етимології назв диких та свійських тварин.

28. Основні відомості з етимології назв птахів.

29. Основні відомості з етимології назв рослин.

30. Основні відомості з етимології назв квітів.

31. Основні відомості з етимології назв кольорів.

32. Пояснити етимологію назв місяців та пір року.

33. Основні відомості з етимології назв житла.

34. Основні відомості з етимології назв страв.

35. Основні відомості з етимології назв одягу.

36. Основні відомості з етимології назв взуття.

37. Основні відомості з етимології термінів мистецтва (музика, танці).

38. Основні відомості з етимології шкільної лексики.

39. Основні відомості з етимології військової лексики.

40. Пояснити етимологію фразеологізмів античного походження.

41. Пояснити етимологію фразеологізмів біблійного походження.

42. Пояснити етимологію найпоширеніших фразеологізмів народного походження.

Перелік питань для підсумкового контролю
навчальних досягнень студентів

1. Розкрити предмет дослідження етимології як розділу мовознавства.
2. Охарактеризувати порівняльно-історичний метод як основу етимологічних досліджень.
3. Назвати основні історичні зміни у семантичній структурі слова, проілюструйте прикладами.
4. Охарактеризувати історичні зміни у морфемній будові слова.
5. Розкрити зміст основних термінів етимологічної науки: „внутрішня форма слова", „деетимологізація", „народна етимологія".
6. Розкрити історію розвитку етимології як науки.
7. Назвати та прокоментувати основні принципи і прийоми етимологічного дослідження.
8. Охарактеризувати фонетичний принцип етимологічного дослідження.
9. Прокоментувати словотвірний принцип етимологічного дослідження.
10. Проаналізувати семантичний принцип етимологічного дослідження.
11. Охарактеризувати нерегулярні фонетичні зміни як труднощі, з якими стикаються етимологи.
12. Проаналізувати труднощі в етимології запозичених слів.
13. Прокоментувати етимологію запозичень з польської мови.
14. Прокоментувати етимологію запозичень з англійської мови.
15. Прокоментувати етимологію запозичень з німецької мови.
16. Прокоментувати етимологію запозичень із французької мови.
17. Назвати етимологічні словники української та інших слов'янських мов, проаналізувати їх використання у школі та вищому навчальному закладі.
18. Розкрити суть етимологічного аналізу, його місце серед інших видів мовного аналізу у вищому навчальному закладі та в школі.
19. Висвітлити роль етимології для формування нових теоретичних ідей.
20. Висвітлити роль етимології у позакласній роботі у школі.
21. Охарактеризувати стилістичні можливості етимології.
22. Пояснити етимологію назв *Україна*, *Малоросія*, *Русь*.
23. Пояснити етимологію назв обласних центрів України.
24. Пояснити етимологію топонімічних назв Вашого регіону (Буковини, Покуття, Поділля).
25. Навести основні відомості з етимології імен.
26. Навести основні відомості з етимології прізвищ.
27. Навести основні відомості з етимології назв диких та свійських тварин.
28. Навести основні відомості з етимології назв птахів.
29. Навести основні відомості з етимології назв рослин.
30. Навести основні відомості з етимології назв квітів.
31. Навести основні відомості з етимології назв кольорів.
32. Пояснити етимологію назв місяців та пір року.
33. Навести основні відомості з етимології назв житла.
34. Навести основні відомості з етимології назв страв.

35. Навести основні відомості з етимології назв одягу.

36. Навести основні відомості з етимології назв взуття.

37. Навести основні відомості з етимології термінів мистецтва (музика, танці).

38. Навести основні відомості з етимології шкільної лексики.

39. Навести основні відомості з етимології військової лексики.

40. Пояснити етимологію фразеологізмів античного походження.

41. Пояснити етимологію фразеологізмів біблійного походження.

42. Пояснити етимологію найпоширеніших фразеологізмів народного походження.

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» (https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Дворницька Н. І. Етимологічний аспект історії слов'янських мов. Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський, ТзОВ «'Апостроф», 2021. – 160 с.

2. Забіяка В. А., Забіяка В. М. Світ фразеологізмів. Етимологія, тлумачення, застосування : практ. посібник. Київ : Академія, 2015. 304 с.

3. Лучик В. В. Етимологічний словник топонімів України. Київ : Академія, 2014. 544 с.

4. Назаров Н. А. Українська етимологічна лексикографія: історія, теорія та практика: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 "Українська мова". Київ, 2016. 314 с.

5. Пампура С. Ю. Етимологізація запозичень у різноструктурних мовах: лінгвоісторичний аспект: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. Наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство». Слов'янськ, 2015. 208 с.

Допоміжна

1. Барановська Л.В. Українізми в польській мові: етимологія та семантика. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Хмельницький, 2023. Випуск 27. С. 18-23.

2. Гапон Л. Лінгвістичні аспекти етимологізації слів у словникових гаслах "Етимологічного словника української мови" Ярослава Рудницького. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Мовознавство.* Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. Вип. 1 (23). С. 35–41.

3. Крохмальний Д. Термінолексика цифрової держави в українській мові (структура, семантика, етимологія). *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2024. Випуск 18. С. 259–268
4. Назаров Н. Українська етимологія в діаспорі: І.І. Огієнко, Я.Б. Рудницький, В.К. Чапленко. *Trypillian Civilization Journal, 2016, Vol 2016, p19*
5. Семенюк А., Потапенко Л. Етимологія та переклад українською мовою фразеологізмів на позначення рис людини. *Studia Philologica*, 2023. *20*, 61–71.
6. Скопненко О. Номінація *шаг* в українській мові: актуалізація, реінтерпретація, сполучуваність, етимологія. Мовознавство. 2024. № 5. С. 25–43.
7. Торчинська Т. Етимологічна робота зі словом як основа розвитку інтересу до вивчення української мови в початковій школі. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*, (1(7), 113–121.

Інформаційні ресурси

1. Лінгвістичний портал MOVA.info http://www.mova.info
2. Український лінгвістичний портал https://www.ulif.org.ua/

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання курсу, контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності (*Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича* (https://www.chnu.edu.ua/media/jxdbs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf), *Положення про виявлення та запобігання плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* (https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf).

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентові/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.